

tíðindablaðið
sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevri: P/f Sosialurin ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Krisjan Dahl
Blaðfólk: Høgni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

oddagrein**Meira enn
neyðugt**

HETTA er árstíðin, tá vit fáa skrivaðu frágreiðingarnar frá teimum máttmiklu samfelagsstovnunum, sum eru stovnstettir fyrri at tæna samfelagnum og harvið tí einstaka borgaranum sum best. Vit fáa í hondina vakrar prentlutir við føgnum myndum, sum siga okkum eitt sindur um tað, sum fer fram í samfelagnum, um tann stóra týðning bankar, fiskasøla, tryggingarfeløg hava fyrri samfelagið.

SKILAGOTT er at fáa frágreiðingarnar, men tað skortar tó við upplýsing um, hvussu peningurin verður brúktur og um tæna er so neyðugt at hála so stórar rentur, so stóran umsitingarkostnað og so stórt tryggingargjald frá tí einstaka. Tað sær út sum um tú uttan at blunka kanst hækka vøruprísir, tryggingargjöld og bankakostnað, sum tú hevir hug til, eingin mótmælir. Men er tað harafturímóti landsins politiska leiðsla, sum krevur meira inn, tí tað er neyðugt m.a. fyrri at stuðla arbeiðsplássini, ja so er ikki orðið fyrri at finningum bæði frá fakfeløgnum o.m.ø.

TAD er langt síðan lögtingið álegði landsstýrinum at koma við uppskoti um umskipan av tryggingar-

lóggávuni, einki er hent uttan tað, at Jóngerð Purkhús hevir svarað fyrispurningi í tinginum, at landsstýrið hevir so nógv annað at gera, at hetta er ein so álvarsamur spurningur. Javel, men hví setur landsstýrið ikki ta nevnd, sum hon hevir hugsað um nú skjótt í 2 ár.

TAD er sjálvsagt at fegnast yvir hjá húsaeigarum, at Brunatryggingin setur tryggingargjaldið nakað niður, men hví er tað ikki gjørt fyrri langari tíð síðani? Hesin stovnur hevir í mong ár kravt fleirifaldað tað inn, sum hann letur í skaðagjaldi og annað slíkt fyrri at endurtryggja seg. Var tað tí so neyðugt at leggja so nógv pening til viks, sum ikki skal brúkast til nakað. Tí vituligt eru tað tey, sum sita við stórum lánum og dýru tryggingunum, sum bløða mest, har var ikki neyðugt at tikið meira en absolutt neyðugt.

NÚ má Jóngerð Purkhús seta hasa nevndina, so vit fáa eftirlit við tí, sum kravt verður, tí roknskapirnir hesi nógvu árin hava víst, at Brunatryggingin krevur meiri inn enn neyðugt. Og tað er meininguleyst. Nú liggur ábyrgdin hjá landsstýrinum.

Tað gongur nokk!

Tað hevir hent seg meira enn eina ferð, at suðringar hava gramt seg um postin, ið ofta er nógv seinkaður. Man tað vera so galið, sum tey siga?

Eg eri eisini suðringur og havi ongar trupuleikar, bløðini koma regluliga. Hygg nú á Hvítusunn, Sosialurin kom út friggjadag, og eg hevði hann longu í hondunum leygardag.

Tá hann var lisin ringdi eg heim at ynskja mammu góða Hvítusunn, og sum vant gramdi hon seg um at bløðini vóru ikki komin.

Eg kendi meg sum hetju, tá eg kundi greiða henni frá tí, sum stóð í Sosialinum, tí teim flestu dæmar best fesk tíðindi, og tað skiltist á lagnum, at hjá henni vóru ongar vónir um at fáa Sosialin fyrr enn týsdag, fyra dagar eftir at hann var komin út.

Onkur spyr sjálvandi, hvussu tað ber til, at ein suðringur fær bløðini beinanvegin, meðan annar skal biða fyra dagar.

Jú, loysnin er sera einföld, eg búgvi niðri, umleið 800 fjórðingar úr Havnini, og tey, sum

búgva til dæmis á Tvøroyri, eru 32 fjórðingar úr Havnini, og øll vita, at tá tað er harður streymur og ódnarveður, er ikki gjørligt hjá mjólkarbátinum at vinna vegin fram, men vit vita eisini, at í gomlum døgum var tað uppáttur verri, tá posturin skuldi við árabáti, tá kundi tað lættliga taka ein heilan mánað, so tað er sanniliga eingin grund hjá suðringum í Suðuroynni at gremja seg, posturin kemur tá hann kemur.

Suðringur

**Ognaruppgerðin og
persónstalið**

Í samband við tann stóra ágang, sum andstöðan hevir ført fram í samband við persónstalið og tann rætt, sum skattavaldið hevir fingið sambært lógini, um kannan av víðurskiftunum hjá borgaranum, gongur andstöðan so langt, at hon vil vera við, at henda lóg er í strið við sjálva grundlógina.

Tað, at kanna persónligu víðurskifti hjá hvørjum einstøkum skattgjaldara, er ikki nakað nýtt fyrribrigdi, men tað er skrásett í lógini um «Ognaruppgerð», sum bleiv samtykt av tí landsstýri, sum sat frá 1962 til 1966, tað sokallaða sjálvstýrislandsstýrið.

Tað stendur klárt og týðiliga í teirri lógini, at borgarin hevir skyldu at uppgæva til skattavaldið, og tað er undir trúnaðarvátan, at tað eru rættir upplýsingar um allar ongir sínar, tað veri seg partabrev, jørð, hús, bátar og skip, og somuleiðis skal uppgævast ogn standandi í banka, tað vil siga innistandandi peningur, og her skal sambært ognaruppgerðslógina eisini uppgævast kontonr. og í hvørjum banka peningurin er, soleiðis at skattavaldið kann eftirkanna, um upplýsingarnir eru teir rættu.

Somuleiðis er skrásett í hesi somu lóg rætturin hjá skattavaldinum at fara í peningastovnar og kanna eftir, um teir givnu upplýsingarnir eru rættir.

Hetta er skrásett týðiliga og klárt, sostatt er lógin um persónstalið einki nýtt fyrribrigdi, tvørturímóti er hetta ein gomul lóg, sum skuldi havt virkað í mong ár.

Og tá ið nú andstöðan við heilum tveimum statsviðurkendum grannskoðarum og onkrum bankamanni við grøstur krukku

dillutár yvir mist rættindi hjá borgaranum, so tykist mær, at tárin renna niður eftir rygginum, tí tað teir føra fram, er ikki satt. Lógin um ognaruppgerð, sum varð samtykt av sjálvstýrislandsstýrinum frá 1962 til 1966, gevur myndugleikunum tann rættin, sum nú er persónstalið.

Sum sagt, persónstalið er einki nýtt fyrribrigdi, men er skrásett í lógini um «Ognaruppgerð». Bara orðingin lóg um ognaruppgerð sigur, hvat ætlanin var við lógini frá 1962/66.

Men í øðrum føri er tað rætt, at verandi stýri hevir broytt skyldur borgarans til at geva upplýsingar, til í staðin fyrri at áleggja bankunum rætt og skyldur at senda líkningsvaldinum teir í «Ognaruppgerðini» skrásettu skyldur.

Men hetta er í veruleikanum eingin broyting, tí líkningsvaldið hevir havt henda rættin í mong ár. Men er tað so, at okk-

ara statsviðurkendu grannskoðarar við vilja í árávis hava umgingið tær skyldur, sum liggja í lógini um «Ognaruppgerð»? Um teir ikki í samband við teirra egnu og skattauppgerðini hjá kundum teirra hava fylgt hesari lóg, so er væl skiljandi, at teir hava nerver, tí um skattauppgáva teirra og víðskiftafólk teirra ikki er fylt út eftir «Ognaruppgerðis lógini», so er skattalógin brotin og er hetta hent, so er tað strafbært.

Hesi víðurskifti eiga myndugleikarnir at kanna, tí sambært lógini um «Ognaruppgerð» frá 1962/1966, so skulu allir upplýsingar gevast, og hetta er óbeinleiðis tað sama, sum nú verður meira fastlagt við persónstalinum, sum sambært nevndu lóg hevir verið galdandi í fleiri ár. So sjálvt hetta tiltakið um persónstalið kann verandi samgonga heldur ikki taka sær æruna av.

Sverre Midjord

Skrivari

Starvið sum skrivari á Landsbókasavnum er leyst at seta skjótast gjørligt.

Viðkomandi má kunna átaka sær skrivstovu- og umsitingarviðurskifti savnsins.

Løn eftir 12. lønarflokki í sáttmálanum millum Starvsmannafelagið og Føroya Landsstýri.

Umsóknir við møguligum próvskjølum og viðmælum skulu vera Landsbókasavnum í hendi í seinasta lagi 29. juni 1987.

FØROYA LANDSBÓKASAVN

Box 61 — 110 Tórshavn